

Muistio

18.6.2025

VN/16734/2024
VN/16734/2024-OKM-35

Vaasan ammattikorkeakoulun toimiluvan muuttaminen

Asian tausta ja säädöspohja

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus jatkaa korkeakoulujen profiloitumisen tukemista, jotta voimavarat käytettäisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Korkeakouluja kannustetaan löytämään tutkimusalat, joilla ne voivat tavoitella maailman kärkeä omilla vahvuusalueillaan sekä hyödyntämään yhteistyön mahdollisuuksia tehokkaammin ottaen huomioon alueelliset ja kielelliset näkökohdat. Korkeakoulujen autonomiaa tuetaan, mutta koordinoitua tarvitaan.

Hallitusohjelman mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on vastata työelämän nopeasti uudistuviin osaamistarpeisiin, tukea yritysten uudistumista ja nostaa väestön osaamis- ja koulutustasoa.

Hallitusohjelman mukaan ammattikorkeakouluilla on tärkeä rooli alueiden elinvoiman kehittäjinä ja työ- ja elinkeinoelämän uudistajina. Ammattikorkeakouluilla on keskeinen tehtävä vastata osaajatarpeisiin eri toimialoilla.

Ammattikorkeakoululain (932/2014) 7 §:n mukaan ammattikorkeakoulutoiminta edellyttää toimilupaa. Toimiluvan myöntää valtioneuvosto. Toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja että hakijalla on toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus huomioon ottaen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset ammattikorkeakoululaissa säädettyjen tehtävien asianmukaiseen järjestämiseen.

Toimiluvan saajalla on oikeus harjoittaa ammattikorkeakoulutoimintaa toimiluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Toimiluvassa voidaan määrätä ammattikorkeakoululle myös sen tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita velvollisuuksia.

Valtioneuvosto voi muuttaa toimilupaa tai peruuttaa sen, jos koulutustarpeen olennaiset muutokset tai muut ammattikorkeakoulutoimintaan liittyvät olennaiset syyt sitä edellyttävät taikka, jos ammattikorkeakoulu ei täytä edellä mainittuja säädettyjä edellytyksiä.

Ammattikorkeakoululain 8 §:n 1 momentin mukaan ammattikorkeakoulun toimiluvassa määrätään siitä, mitä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulun tulee antaa (*koulutusvastuu*). Toimiluvassa voidaan tarvittaessa myös täsmentää tutkintokohtaista koulutusvastuuta. Lisäksi toimiluvassa määrätään siitä, mitä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu voi antaa.

Asian valmistelu

Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi korkeakouluille valmisteluohjeen sopimuskauteen 2025–2028 valmistautumisesta 12.2.2024. Sen yhteydessä opetus- ja kulttuuriministeriö ohjeisti korkeakouluja toimittamaan mahdolliset koulutusvastuiden muuttamista koskevat esitykset opetus- ja kulttuuriministeriölle 3.5.2024 mennessä. Esitykset tuli perustella erityisesti korkeakoulun profiiliin ja valtakunnallisten koulutustarpeiden näkökulmasta. Uusia koulutusvastuita koskevista esityksistä tuli käydä ilmi, miksi koulutustarpeisiin ei voida vastata korkeakoulujen nykyisten koulutusvastuiden puitteissa esimerkiksi sisäänottoa lisäämällä tai korkeakoulujen välisellä yhteistyöllä. Koulutusvastuun lakkauttamista koskevissa esityksissä tuli lisäksi tuoda esille mahdollisesti sovitut yhteistyö- ja siirtymäjärjestelyt muiden korkeakoulujen kanssa. Esitysten tuli sisältää myös ehdotukset koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyviksi siirtymäsäännöksiksi. Siirtymäsäännöksissä tuli huomioida korkeakoulun nykyisten opiskelijoiden oikeus suorittaa tutkinto loppuun heille

myönnetyn opiskeluoikeuden mukaisesti. Opiskeluoikeuden pituus määräytyy ammattikorkeakoulututkintojen osalta ammattikorkeakoululain 30 §:n mukaisesti. Esityksiä oli mahdollisuus käsitellä opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välisissä sopimusneuvotteluissa 2024.

Ammattikorkeakoulut tekivät koulutusvastuuesityksiä keväällä 2024 seuraavasti:

Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto

- Laurea-ammattikorkeakoulu esitti tradenomi (AMK) –koulutusvastuun osalta lisättäväksi täsmennystä logistiikka
- Metropolia Ammattikorkeakoulu esitti tradenomi (AMK) -koulutusvastuun osalta lisättäväksi täsmennystä tietojenkäsittely

Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto

- LAB-ammattikorkeakoulu esitti laboratorioanalyttikko (AMK) –koulutusvastuuta
- Lapin ammattikorkeakoulu ja Oulun ammattikorkeakoulu esittivät insinööri (AMK) –koulutusvastuun osalta lisättäväksi täsmennystä logistiikka
- Vaasan ammattikorkeakoulu esitti insinööri (AMK) –koulutusvastuun osalta lisättäväksi täsmennystä tuotantotalous
- Metropolia Ammattikorkeakoulu esitti insinööri (AMK) –koulutusvastuun osalta lisättäväksi uutta täsmennystä apuvälinetekniikka ja kuntoutus

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

- Lapin ammattikorkeakoulu esitti ensihoitaja (AMK) –koulutusvastuuta
- Laurea-ammattikorkeakoulu esitti geronomi (AMK) –koulutusvastuuta
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu esitti jalkaterapeutti (AMK) –koulutusvastuusta luopumista

Matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkinto

- Centria-ammattikorkeakoulu esitti restonomi (AMK) –koulutusvastuuta

Liikunnan ammattikorkeakoulututkinto

- Jyväskylän ammattikorkeakoulu esitti liikunnanohjaaja (AMK) –koulutusvastuuta

Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto

- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu esitti uutta tutkintonimikettä restauroija (AMK) tai vaihtoehtoisesti artonomi (AMK) –koulutusvastuusta luopumista

Kaikista ammattikorkeakoulujen ministeriölle tekemistä koulutusvastuuesityksistä on pyydetty lausunnot muilta ammattikorkeakouluilta, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:ltä, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:ltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Kansalliselta koulutuksen arviointikeskukselta (Karvi), Akava ry:ltä, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:lta, Insinööriiliitto IL ry:ltä, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:ltä, Ammattiliitto Prolta, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:ltä, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:ltä, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry:tä, Sivistysala ry Sivistalta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:ltä, Tehy ry:ltä, Tekniikan Akateemisten liitto TEK ry:ltä, Teknologisteollisuus ry:ltä, Tieteentekijöiden liitolta ja Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry:ltä.

Lausuntokierroksella lausunnon antaneita ammattikorkeakouluja oli seitsemän. Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Karelia-ammattikorkeakoulu totesivat lausunnoissaan, että korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulut kannattivat lähtökohtaisesti ammattikorkeakoulujen tekemiä koulutusvastuuesityksiä.

Valtioneuvosto päätti ammattikorkeakoulujen toimiluvista 23.1.2025 ammattikorkeakoulujen esitysten pohjalta lukuun ottamatta Vaasan ammattikorkeakoulua.

Tekniikan alan insinööri (AMK) –tutkintonimikettä koskeva koulutusvastuu täsmennyksellä tuotantotalous on tällä hetkellä Centria-ammattikorkeakoululla, Metropolia Ammattikorkeakoululla, Satakunnan ammattikorkeakoululla, Savonia-ammattikorkeakoululla, Turun ammattikorkeakoululla ja Yrkeshögskolan Novialla. Yrkeshögskolan Novia järjestää tuotantotalouden koulutusvastuunsa mukaista koulutusta Vaasassa ruotsin kielellä. Lisäksi Vaasan yliopisto järjestää tuotantotalouden koulutusta kauppatieteellisellä koulutusosalalla.

Koulutustarpeisiin tulisi lähtökohtaisesti vastata lisäämällä koulutusta olemassa olevissa koulutusta tarjoavissa korkeakouluissa sekä korkeakoulujen yhteistyöllä. Ottaen kuitenkin huomioon Vaasan alueella sijaitseva Pohjoismaiden monipuolisin ja laajin energiateollisuuden keskittymä sekä sen työvoimatarpeet, tulisi alueella olla ruotsinkielisen koulutuksen lisäksi suomenkielistä tuotantotalouden ammattikorkeakoulutusta. Uusi koulutusvastuu Vaasan ammattikorkeakoulussa täydentäisi tuotantotalouden koulutustarjontaa ja vastaisi Vaasan energiaklusterin työvoimatarpeisiin sekä tukisi alueen vientiyritysten kasvua ja kilpailukykyä. Korkeakouluista valmistuneiden sijoittumista koskevien tilastotietojen mukaan ammattikorkeakouluista valmistuneet jäävät töihin koulutuspaikkakunnilleen yliopistoista valmistuneita useammin. Ammattikorkeakoulu suunnittelee ottavansa koulutukseen 80 aloittajaa vuosittain. Uusi koulutusvastuu tukee Vaasan ammattikorkeakoulun strategian painopisteitä. Vaasan alueen keskeiset elinkeinoelämän toimijat ABB ja Wärtsilä kannattavat tuotantotalouden koulutuksen käynnistämistä Vaasan ammattikorkeakoulussa. Alueen teollisuuskeskittymä tarjoaa harjoittelu-, opinnäytetyö- sekä uramahdollisuuksia tuotantotalouden osaajille.

Vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutusta valtioneulouteen. Ammattikorkeakoulun uusi koulutusvastuu toteutuu ammattikorkeakoululle myönnetyn perusrahoituksen ja sopimuskaudelle 2025–2028 sovittujen tutkintotavoitteiden puitteissa. Uuden koulutusvastuun toteuttamiseen ei myönnetä opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoitusta.

Vaasan ammattikorkeakoulun koulutusvastuun laajennuksella tuetaan korkeakoulun autonomiaa ja profiloitumista sekä parannetaan korkeakoulun mahdollisuuksia reagoida alueella vallitsevaan osaajapulaan ja koulutustarpeeseen. Uusi tuotantotalouden koulutusvastuu edistää läntisen Suomen energiaklusterin kehitystä. Uusi koulutusvastuu Vaasan ammattikorkeakoulussa täydentää tuotantotalouden koulutustarjontaa ja vastaa Vaasan energiaklusterin työvoimatarpeisiin sekä tukee alueen vientiyritysten kasvua ja kilpailukykyä.

Uusi koulutusvastuu tuo alueen kehitykselle ja Vaasan yliopiston kanssa tiivistyvälle yhteistyölle positiivisia vaikutuksia. Koulutuksen järjestämisessä on tarkoitus hyödyntää Vaasan yliopiston opintotarjontaa, jolloin korkeakoulut saavat tiiviistä yhteistyöstä synergiahyötyjä.

Uuden koulutusvastuun vaikutukset ovat nähtävillä työmarkkinoilla vasta usean vuoden kuluttua. Toimiluvan koulutusvastuuta koskeva muutos tulisi voimaan 1.8.2026. Ammattikorkeakoulu voi ottaa opiskelijoita uuden koulutusvastuun mukaiseen koulutukseen, joka alkaa 1.8.2026 jälkeen. Ammattikorkeakoulututkinnon laajuus on tekniikan alalla 240 opintopistettä (4 vuoden opinnot).